



Gina Patrichi

Am stat lângă ea la spectacolul O dimineață pierdută când, după prima operație care îi impusese repaos vocal, Leopoldina Băianuță o înlocuise în rolul Ivonei. Era un rol foarte greu, pe care nu-l repetase niciodată: acela de spectator al propriei

George Constantin

Multe și deplin adevărate s-au spus despre generația lor, mai ales despre cei a căror viață sub reflectoare a fost trecută efigiei și amintirii – Amza Pellea, Constantin Rauțchi, Silvia Popovici, Gheorghe Cozorici, Gina Patrichi, azi George Constantin.

I s-a spus „generația de aur”, în emoția și sinceritatea clipei aniversare. Dar cum de vreo câțiva ani ne despărțim de corifeii ei, ca un blestem, când au atins vârsta regalității creatoare, emblema turnată în metal prețios a unei generații însulare spune prea puțin. Marii actori ridicați în anii 1955–1956 trebuie așezați în raza istoriei teatrului românesc, numiți în descendența tipologiilor actoricești care au edificat clasicismul scenei naționale într-un veac și jumătate.

Să spunem doar, la acest ceas amar al despărțirii, că George Constantin străbătea cu fabuloasa lui prezență scenică un însemnat spațiu spiritual din basmul teatrului. Forța telurică a înfățișărilor sale, vibrația clocotitoare a replicii, timbrul profund bărbătesc dominând situații și oameni, poezia tragică a robusteții fizice convertită în pățimașă dorință de apropiere și comunicare erau la el caracteristicile unei popularități și personalități cu totul speciale. Așteptul întâlnirea cu personajul lui George Constantin în reculegerea care precede un ritual. Trăsmitea, în cea mai săvîrită cuprindere, misterul teatrului. Se mărturisea un actor lucid și disciplinat, stăpânit de crâncene emoții, de teama că nu se identifică cu personajul, că nu-l simte, că-l sărăcește în umanitatea lui, nedescoperindu-i dominantele, contrastele, netezimile, asprimile. Se compara, în

MOARTEA UNUI ARTIST

posterități, care avea alt chip și alte intonații decât cele la care ea muncise cu atâta abnegație timp de un an de zile. Era un rol pe care l-a interpretat cu eleganța și precizia care o caracterizau în tot ce făcea. Pentru că Gina Patrichi a fost elegantă și când juca în picioarele goale Mița Baston în neuitatul D'ale carnavalului, montat de Lucian Pintilie. Era eleganța creată de patima covârșitoare cu care căuta adevărul, adevărul care se potrivește și e expresiv pe scenă. „Pe la 20 de ani eram eu însămi, mi se părea că nimic nu e mai important pe lume decât să joci teatru, să te arăți. Jucam cu o dezinvoltură nebună fără să elaborez, aveam sensibilitate și temperament și mi se părea că am totul. Dar actorul este o construcție, o construcție deliberată” – explica ea odată. Construcția asta se desăvârșea o dată cu rolurile multe, dintre care, din păcate, prea puține importante: a jucat Shakespeare târziu – dar cu câtă strălucire – și, tânjind în secret după partiturile consacrate, a înnobilit, dându-le un sens superior, melodrame pe care le reechilibra în folosul adevărului, trecând în subsidiar lacrimile autocompătimentului.

Avea un fei foarte bărbătesc de a-și concepe feminitatea care a fost tema ei principală ca actriță și ca om. O feminitate inteligentă, însetată de reciprocitate, de

acele sentimente care să corespundă tensiunii pe care o impunea, refuzând tot ce era călduț, mediocru, suficient.

„Pentru mine scena nu este viață, sunt două lucruri diferite. Adevărurile de pe scenă sunt adevăruri de viață la puterea «n». Mulți actori joacă adevărurile neînsemnate și banale direct, firesc, neinteresată de acel mare adevăr, de lucrul acela neobișnuit pe care în viață nu-l trăiești, de fapt, niciodată. Am orgoliul meseriei mele: trimit unele momente până la paroxism, până la stările pe care faptele echilibrate le trăiesc doar în vis“. Feiul cum stăpânea aceste momente de paroxism a constituit probabil marca ei unică, sursa neobișnuită el autorității pe care i-o recunoșteau și cei care nu o iubeau. Prezența Ginel Patrichi introducea ordine pe scenă și în viață, așa cum strălucirea pietrelor prețioase ridiculizează gabionurile.

A jucat mult și ar fi meritat să joace și mai mult. Ceea ce ar fi putut ea să fie o să facă alte actrițe. Așa e regula și Gina Patrichi și-a însușit-o în ultimii ani fără revolte patetice și inutile. Demnitatea cu care și-a purtat destinul provoca invidia oamenilor sănătoși. Piesa în care persoana Gina Patrichi – sinceră, vitală, feminină, talentată – juca rolul actriței Gina Patrichi

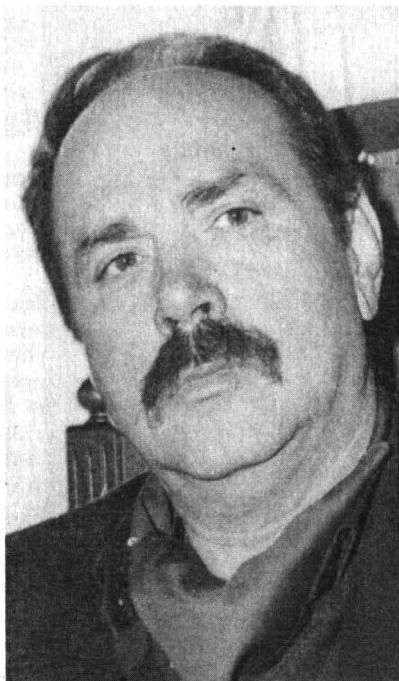
sensibilităților și dilemelor sale. Shakespeare e, doar, potrivit inspiratei vorbe a lui Victor Eftimiș, al doilea creator de oameni după Dumnezeu.

Dar proba decisivă pentru clasicul actor a fost repertoriul rus, în care forța telurică și lirismul tragic de care aminteam, gîngășia unui suflet tumultuos până la incandescență s-au concretizat în creații memorabile – Unchiul Vania, Dmîtri și Feodor Karamazov, Porfir din Crimă și pedeapsă, Lopahin în Livada de vișini, eroii lui Maxim Gorki din Barbarii, Cei din urmă, Vassa Jeleznova. Asfințitul aristocratic al unei lumi în care reveria și speculația filozofică, înstrăinarea și obsesiile ruinătoare au fost puse în seama misterului sufletului slav, au avut în George Constantin un mare poet al naturii omenești.

La aceeași combustie afectivă și cu aceeași profundă înțelegere a creat actorul personajele lui Camil Petrescu, Pietro Galia din Act venețian, dar mai ales pe Sinești din Jocul ielelor, concentrat până la metal ar fi spus Argezi, un joc al nuanțelor, al stărilor abisale, al ferocității gândirii, care poate duce logica până la crimă, ni l-au arătat drept ceea ce a fost: un aristocrat al spiritului, un exeget ideal al tipologiilor umane.

Doar câteva chipuri dintr-o impresionantă galerie, în 38 de ani de sacerdoțiu.

Pe 3 mai ar fi împlinit 61 de ani. Ne-a părăsit în Săptămâna mare, când, spune o țărancă din uitată piesă a lui Mihail Săulescu, Săptămâna luminată, „... vămile văzduhului sunt închise și nu se mai judecă... Numai raiul e deschis tuturor. Sfântul Petre nu mai stă de pază la porți și toți intră înăuntru“. Să ne mângălem ființa trecătoare cu această veche credință românească.



IONUȚ NICULESCU